

Anyagfizika

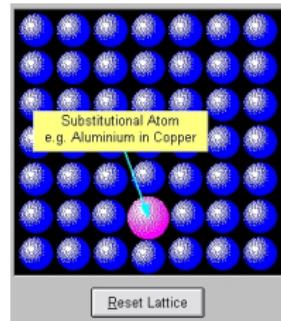
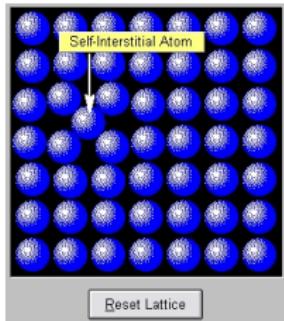
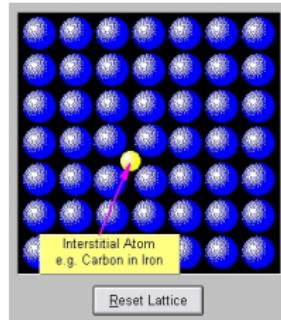
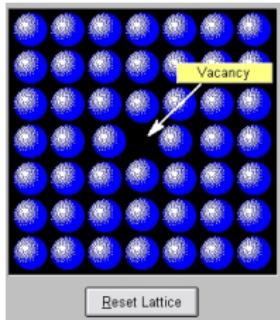
Kristályhibák

Groma István

ELTE

March 10, 2022

$$S(U, V, N) \longrightarrow F(T, V) = U - TS$$

$$\begin{aligned} dU &= TdS - pdV \\ dF &= SdT - pdV \end{aligned}$$

Rendszer + termosztat = zárt

$$\begin{aligned} dS_r + dS_t &\geq 0 \\ dU_r + dU_t &= 0 \\ dS &= \frac{dU}{T} + \frac{p}{T} dV \end{aligned}$$

innen mivel itt $dV = 0$

$$\begin{aligned} dS_s - \frac{dU_s}{T} &\geq 0 \longrightarrow dU_s - TdS_s \leq 0 \\ dT = 0, \quad dF = dU - TdS - SdT &\leq 0 \end{aligned}$$

Egyensúlyi vakanciakoncentráció Gibbs potenciál

$$G(T, p) = U - TS + pV$$

n vakancia N atom

$$\Delta U = \epsilon_0 n$$

$$\Delta V = v_0 n$$

Entrópia

$$S^{config} = k_B \ln \left(\frac{N+n}{n} \right) = k_B \ln \frac{(N+n)!}{N!n!}$$

Stirling-formula

$$\ln n! \approx n \ln n$$

Így

$$S^{config} = k_B [(N+n) \ln(N+n) - N \ln N - n \ln n]$$

Innen

$$\Delta G = \epsilon_0 n + p v_0 n - k_B T [(N+n) \ln(N+n) - N \ln N - n \ln n]$$

Egyensúly koncentráció

$$\frac{\partial \Delta G}{\partial n} = 0$$

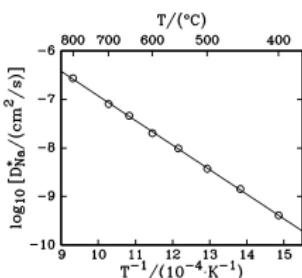
$$\epsilon_0 + p v_0 - k_B T [\ln(N+n) - \ln n] = 0$$

$$\frac{n}{N+n} = e^{-\frac{\epsilon_0 + p v_0}{k_B T}}$$

$$N \gg n$$

$$n = N e^{-\frac{\epsilon_0 + p v_0}{k_B T}}$$

Arrhenius plot (nátrium)

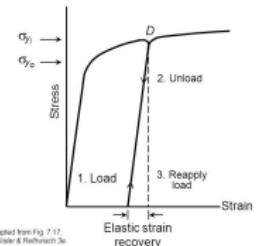

Plasztikus deformáció

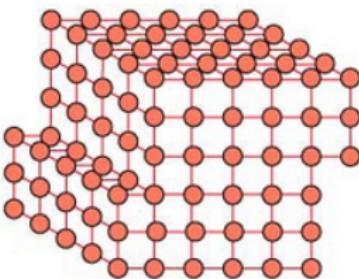
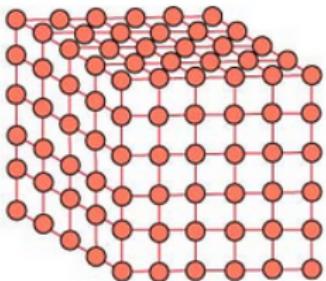

Elastic Strain Recovery

43

Ideális nyírás

Plasztikus deformáció

Ideális nyírás

$$F(x) = F_0 \left| \sin \left(\frac{\pi}{a} x \right) \right| = \sigma a^2$$

Kis deformáció

$$\gamma = \frac{x}{a}, \quad \sigma = \mu \frac{x}{a}$$

Így

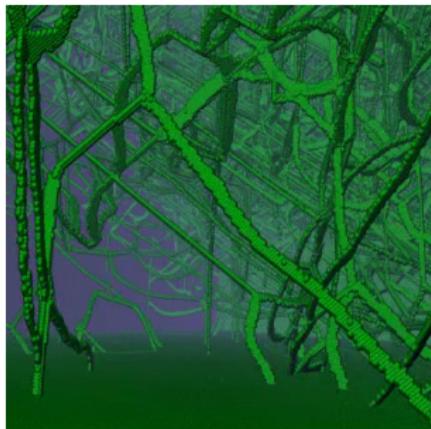
$$F_0 = \mu \frac{a^2}{\pi}$$

Innen

$$\sigma_f \cong \frac{\mu}{\pi} \cong 30 \text{ GPa}$$

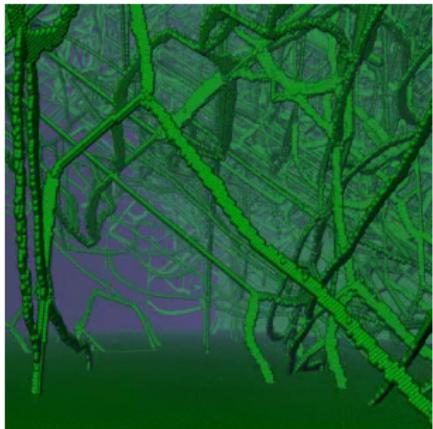
Kísérlet

$$\sigma_f \cong 100 \text{ MPa}$$

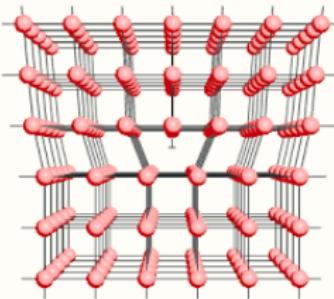

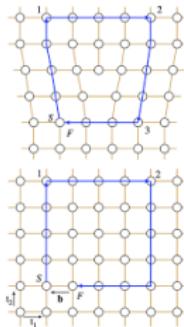
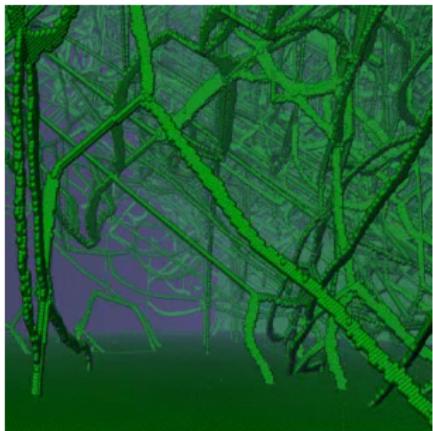

MDD

Polányi, Orován, Taylor (1934)

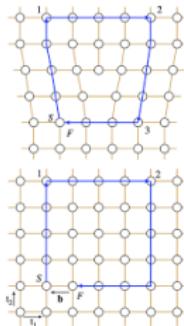
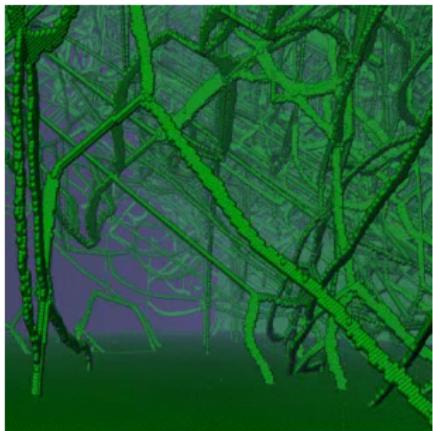

Burgers vector

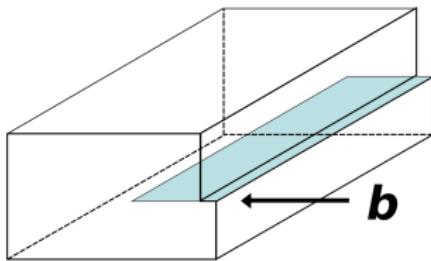

MDD

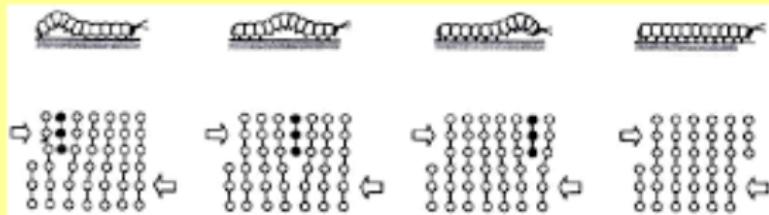

Burgers vector

Vito Volterra (1905)

Az elcsúszás nem egyszerre megy végbe
EZ csak akkor lehetséges, ha a kristály
tartalmaz **egyméretű rácshibákat,**
diszlokációkat.

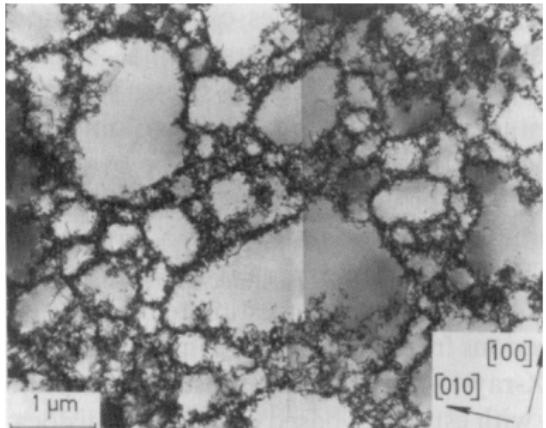

Csúszás: atomok száma megmarad

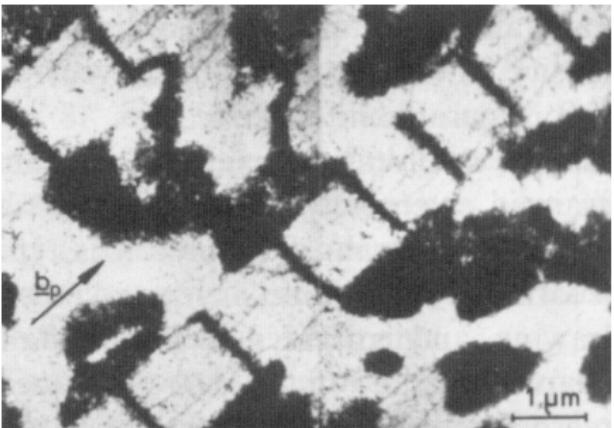
Mászás: atomok száma nem marad meg, magas hőmérséklet kell

TEM

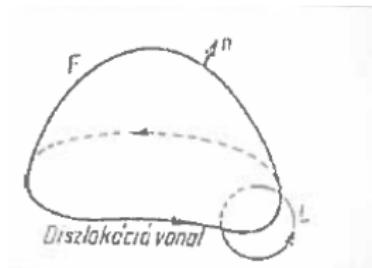
Cella szerkezet

PSB szerkezet

$$\text{diszlokáció sűrűség } \rho = 10^{14} m^{-2}$$

Diszlokáció

Diszlokációk téreelmélete

$$\partial_i u_j := \beta_{ij} = \beta_{ij}^p + \beta_{ij}^e \quad \frac{du}{dr} := \hat{\beta} = \hat{\beta}^e + \hat{\beta}^p$$

Diszlokáció sűrűség tensor

$$\alpha_{ij} = e_{ikl} \partial_k \beta_{lj}^p = -e_{ikl} \partial_k \beta_{lj}^e \quad \hat{\alpha} = \nabla \times \hat{\beta}^p = -\nabla \times \hat{\beta}^e$$

$$b_j = \int_A \alpha_{ij} dA_i$$

$$b_j = - \int_A e_{ikl} \frac{\partial}{\partial r_k} \beta_{lj}^e dA_i = - \oint \beta_{ij}^e ds_i = - \oint du_j.$$

Diszlokáció

Egyedi diszlokáció

$$\alpha_{ij} = l_i b_j \delta(\xi) \quad (\hat{\alpha} = \underline{l} \circ \underline{b} \delta(\xi))$$

Plasztikus disztorzió

$$\beta_{ij}^p(\vec{r}) = n_i b_k \delta(\zeta)$$

Szorozzuk meg a rugalmas állandóval és vegyük a div-jét

$$\frac{\partial}{\partial r_i} C_{ijkl} \frac{\partial u_k}{\partial r_l} = \frac{\partial}{\partial r_i} C_{ijkl} \beta_{kl}^p = f_j \left(\operatorname{div} \hat{C} \frac{du}{dr} = \operatorname{div} \hat{C} \hat{\beta}^p = f \right)$$

Csvarddiszlokáció elmozdulástere

$$u_3 = \frac{b}{2\pi} \varphi$$

Egyenes diszlokáció feszültségtere $\sigma \propto b/r$

$$\begin{aligned}\sigma_{11} &= \frac{\mu b}{2\pi(1-\nu)} \frac{y(3x^2 + y^2)}{(x^2 + y^2)^2} \\ \sigma_{22} &= \frac{\mu b}{2\pi(1-\nu)} \frac{y(x^2 - y^2)}{(x^2 + y^2)^2} \\ \sigma_{12} &= \frac{\mu b}{2\pi(1-\nu)} \frac{x(x^2 - y^2)}{(x^2 + y^2)^2}\end{aligned}$$

Diszlokáció energiája

$$\sigma \propto b/r \text{ így } E \propto b^2$$

$$2 \left(\frac{b}{2} \right)^2 < b^2$$

$$\underline{b} = \underline{a}_i$$

$$\text{Fcc } \underline{b} = \frac{1}{2}(1, 1, 0)$$

$$\text{Bcc } \underline{b} = \frac{1}{2}(1, 1, 1)$$

Diszlokációk kölcsönhatása

Rugalmas energia

$$E = \frac{1}{2} \int \sigma_{ij} \partial_i u_j dV$$

Legyen

$$\sigma_{ij} = \sigma_{ij}^{ext} + \sigma_{ij}^{disl}$$

$$u_i = u_i^{ext} + u_i^{disl}$$

Ekkor

$$E = \frac{1}{2} \int \left[\sigma_{ij}^{ext} \partial_i u_j^{ext} + \sigma_{ij}^{ext} \partial_i u_j^{disl} + \sigma_{ij}^{disl} \partial_i u_j^{ext} + \sigma_{ij}^{disl} \partial_i u_j^{disl} \right] dV$$

Mivel

$$\sigma_{ij} = C_{ijkl} \partial_i u_j$$

$$E = E_{ext} + E_{disl} + \int \sigma_{ij}^{ext} \partial_i u_j^{disl} dV$$

Diszlokációk kölcsönhatása

$$E_{int} = \int \sigma_{ij}^{ext} \partial_i u_j^{disl} dV$$

Parciális integrálással

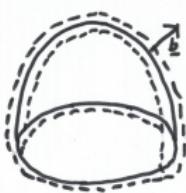
$$E_{int} = \int \partial_i (\sigma_{ij}^{ext} u_j^{disl}) dV - \int (\partial_i \sigma_{ij}^{ext}) u_j^{disl} dV$$

Mivel

$$\partial_i \sigma_{ij}^{ext} = 0$$

$$E_{int} = \int \partial_i (\sigma_{ij}^{ext} u_j^{disl}) dV = \int (\sigma_{ij}^{ext} u_j^{disl}) dn_i$$

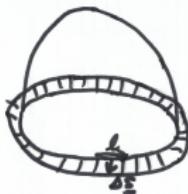
Diszlokációk kölcsönhatása

u -nak b ugrása van a vágási felületen!

$$E_{int} = b_j \int_f \sigma_{ij}^{ext} dn_i$$

Ha a vonal meghosszabbításának húzott övre

$$\Delta E_{int} = b_j \oint_v \sigma_{ij}^{ext} (\Delta r \times dl)_i$$

Diszlokációk kölcsönhatása

$$\Delta E_{int} = \oint_v (\underline{dl} \times (\hat{\sigma}^{ext} \underline{b}))_i \Delta r_i$$

Peack Koehler erő

$$\underline{f} = (\hat{\sigma}^{ext} \underline{b}) \times \underline{l}$$

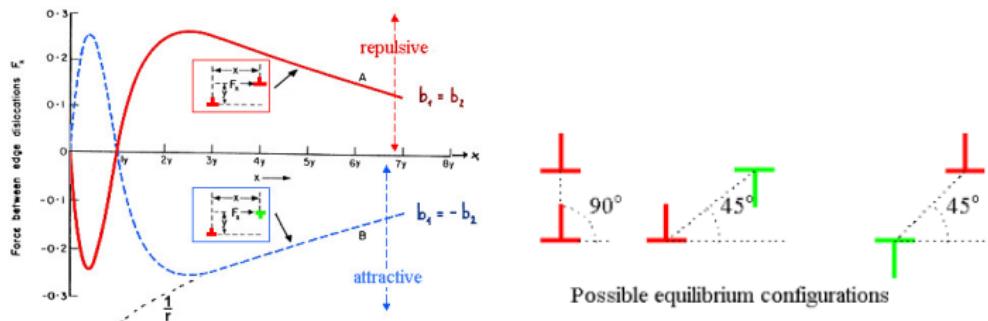
Diszlokációk kölcsönhatása

Kúszásnál csak a csúszósíkra eső vetület számít

$$f_{\text{glide}} = [(\hat{\sigma}^{\text{ext}} \underline{b}) \times \underline{l}] \frac{\underline{b}}{\underline{b}} = \underline{n} \hat{\sigma}^{\text{ext}} \underline{b} = \tau \underline{b} \quad \text{ahol } \underline{n} = \frac{\underline{b}}{\underline{b}} \times \underline{l}$$

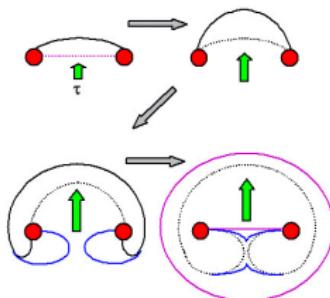
Éldiszlokációk

$$f = b_1 b_2 \frac{\mu}{2\pi(1-\nu)} \frac{x(x^2 - d^2)}{(x^2 + d^2)^2}$$

Diszlokációk sokszorozódása

Frank-Read forrás

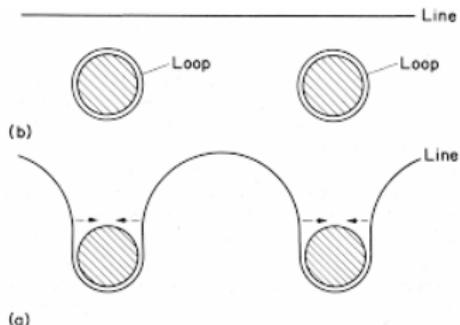

Folyáshatár (Taylor reláció)

$$\tau_f = \alpha \mu b \sqrt{\rho}$$

Kiválásos keményedés

Vonalfeszültség $\tau_I = E_I/R$

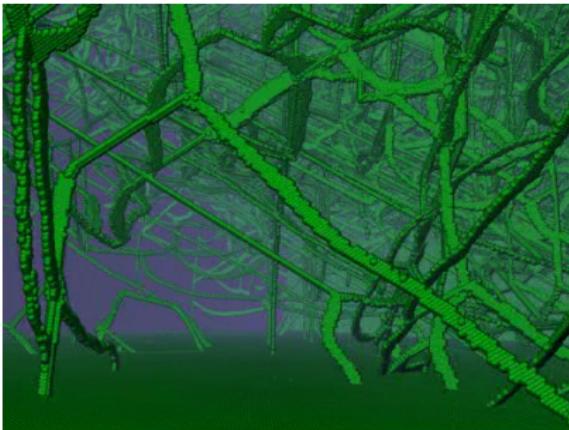
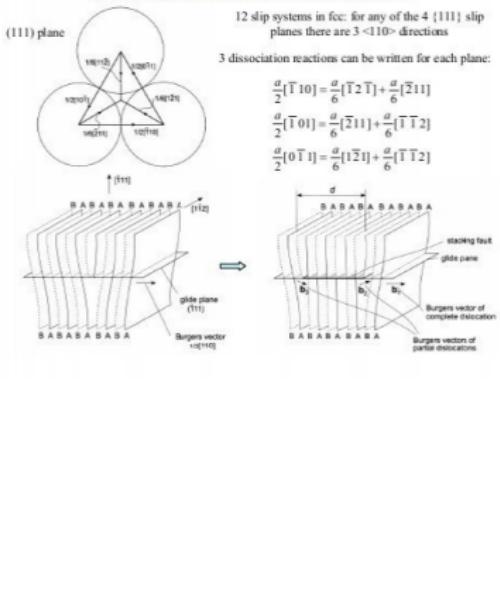

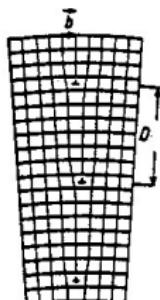
Kritikus feszültség

$$\tau_c = \propto \frac{1}{I}$$

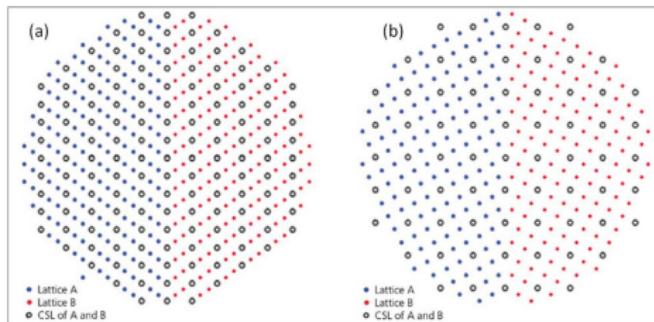
Parciális diszlokáció

Shockley partial dislocations in fcc crystals

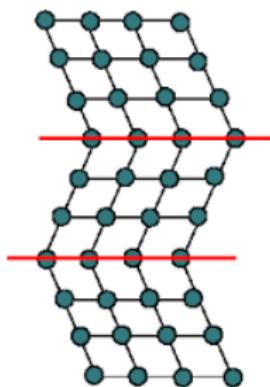

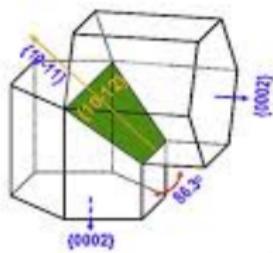
Kisszögű szemcsehatár

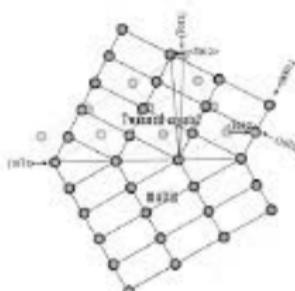
Koincidencia rács (Σn)

{10.2}

{10.1}

L. Wu, A. Jain, D.W. Brown, G.M. Steinke,
S.R. Agave, S. Chinen, D.E. Fielden,
P.K. Liaw, Acta Materialia 56 (2008) 688–695

I. Kim, W.S. Jeong, J. Kim, K.T. Park,
B.H. Shin, Scripta Materialia 45 (2001)
573–581